

Dienst Studies

OUDERSCHAPSVERLOF
Evolutie van de verhouding
mannen/vrouwen
van 2002 tot 2012

Inhoudstafel :

1	INLEIDING	1
2	METHODOLOGIE	1
3	HISTORIEK	2
4	STIJGING VAN HET AANDEEL MANNEN IN OUDERSCHAPSVERLOF VAN 2002 TOT 2012	4
<hr/>		
4.1	<i>Per geslacht</i>	4
4.2	<i>Per geslacht en per sector</i>	7
4.3	<i>Per gewest en per geslacht</i>	9
4.4	<i>Per geslacht en per leeftijdsklasse</i>	14
4.5	<i>Per formule van onderbreking en per geslacht</i>	16
4.6	<i>Aantal formules van onderbreking per persoon en per jaar</i>	19
4.7	<i>Evolutie van het ouderschapsverlof per maand tussen 2009 en 2012 - Land en gewesten - (in fysieke eenheden en volgens refertemaand)</i>	20
4.8	<i>Evolutie van het ouderschapsverlof per maand⁴: van januari 2012 tot oktober 2013 (in fysieke eenheden en volgens indieningsmaand)</i>	22
5	CONCLUSIE	23
<hr/>		

1 Inleiding

Het ouderschapsverlof is een specifieke vorm van volledige of gedeeltelijke loopbaanonderbreking die een werknemer van de openbare of private sector toelaat om zijn prestaties tijdelijk te schorsen of te verminderen met het oog op de opvoeding van zijn jonge kind(eren).

Deze maatregel werd ingesteld in 1997 en richtte zich zowel op mannen als op vrouwen. Nochtans zijn het, tot voor kort, vooral de vrouwen die van het recht op ouderschapsverlof gebruik maakten. Tengevolge van de geleidelijke evolutie van de mentaliteit vragen ook de vaders om meer betrokken te worden bij de opvoeding van hun kinderen en bij het dagelijks beheer ervan. Zo stelt men sinds enkele jaren een significante toename vast van het aantal mannelijke werknemers die een ouderschapsverlof opnemen. Voorts is deze toename ook te verklaren door de noodzaak om als hoofd van het huishouden een ontoereikend aanbod aan kinderopvang te ondervangen.

In deze studie wordt de evolutie van het aantal werkne(e)m(st)ers beschreven die tussen 2002 en 2012 een beroep deden op ouderschapsverlof, met focus vooral op de mannelijke werknemers.

In 2012 hebben de Minister van Werk Monica De Coninck en de Staatssecretaris voor Gezin Philippe Courard een sensibiliseringsplan¹ opgestart met de bedoeling om de opname van het ouderschap te promoten bij mannelijke werknemers. Tot de essentiële doelstellingen van dit plan behoren niet alleen de persoonlijke ontwikkeling van eenieder en de evenwichtige herverdeling van de huishoudelijke taken, maar ook, vanuit economisch standpunt, de beroepsmatige gelijkheid tussen man en vrouw, de daling van het absentisme, het verhogen van de prestaties en de verbetering van het imago van de onderneming. Dit plan zou de evolutie zoals vastgesteld in deze studie nog moeten versnellen.

2 Methodologie

Om de evolutie van het mannelijke en vrouwelijke ouderschapsverlof te kunnen analyseren werd er voor gekozen om de periode van 2002 tot 2012 te bestuderen, enerzijds omwille van de beschikbaarheid van de gegevens, maar ook omwille van het feit dat de 3 formules vanaf 2002 mogelijk waren, nl. de volledige, de halftijdse en de 1/5de onderbreking.

Vermits de periodes van loopbaanonderbreking in het kader van ouderschapsverlof per definitie over het algemeen kort zijn, werden voor elk beschouwd jaar de verschillende personen geteld die ervoor kozen om met één van deze formules hun loopbaan te onderbreken. Deze statistiek wijkt aanzienlijk af van de algemene statistiek zoals gepubliceerd door de RVA, die het gemiddeld aantal uitgevoerde betalingen per maand weergeeft in de loop van een jaar. In 2012 werden bijvoorbeeld gemiddeld 50 766 betalingen per maand verricht in het kader van het ouderschapsverlof terwijl deze betalingen slaan op 117 410 verschillende personen.

Behalve de gegevens voor 2013, waarvoor de indieningsmaanden in beschouwing werden genomen (omdat alleen deze beschikbaar waren op dat ogenblik), werden de gegevens volgens referentemaand gebruikt. Ter herinnering: de indieningsmaand slaat op de maand waarin de betalingen werden ingediend door de diensten van de RVA, terwijl de referentemaand de maand weergeeft waarop een betaling betrekking heeft. Het aantal fysieke eenheden staat gelijk met het aantal uitgevoerde betalingen in de loop van de maand.

De analyse gebeurde op basis van de volgende variabelen: geslacht, sector, leeftijdsklasse en formule van onderbreking.

¹ Cf. <http://www.courard.belgium.be/fr/lancement-d%E2%80%99un-plan-de-sensibilisation-pour-promouvoir-la-conciliation-vie-professionnelle-vie>
(op het tijdstip van publicatie was geen Nederlandstalige versie van deze webpagina beschikbaar)

3 Historiek

De onderstaande tabel vat de belangrijkste reglementaire evoluties samen.

Tabel 1

Jaar	Reglementering	Inhoud
1997	Europese directive 96/64	<i>Recht op ouderschapsverlof</i>
	CAO 64 van 29/04/1997	<i>Recht op (onvergoed) ouderschapsverlof voor de privé-sector</i>
	KB van 29/10/1997 (I.W. 01.01.1998)	<i>Invoering van het vergoed ouderschapsverlof in het kader van de loopbaanonderbreking (privé-sector)</i>
		<i>3 maanden (VT) ouderschapverlof voor alle kinderen van minder dan 4 jaar (of geadopteerd binnen de 4 jaar (beperkt tot de leeftijd van 8 jaar voor het kind)) of minder dan 8 jaar voor de gehandicapte kinderen</i>
1998	KB van 10/08/1998 (I.W. 01/10/1998)	<i>Toevoeging van de mogelijkheid om in het kader van het ouderschapsverlof de prestaties met de helft te verminderen voor een ononderbroken periode van 6 maanden</i>
1999	Koninklijk kaderbesluit van 7/05/1999 (I.W. 01/05/1999)	<i>Invoering van de mogelijkheid om vergoed ouderschapsverlof te nemen in de openbare sector. De verschillende overheden (federaal en geregionaliseerd) moeten de toepassing ervan mogelijk maken voor hun personeel</i>
	KB van 26/05/1999 (I.W. 01/05/1999)	<i>Invoering van vergoed ouderschapsverlof in de federale openbare sector (gelijk aan de privé-sector)</i>
	KB van 04/06/1999 (I.W. 01/05/1999)	<i>Mogelijkheid van ouderschapsverlof voor het statutaire en contractuele personeel van de lokale en provinciale overheden en voor de contractuele personeelsleden van de administraties</i>
	KB van 04/06/1999 (I.W. 01/05/1999)	<i>Invoering van ouderschapsverlof in het onderwijs</i>
2001	KB van 16/03/2001 (I.W. 16/03/2001)	<i>Mogelijkheid van ouderschapsverlof voor het personeel van de rechterlijke orde</i>
2002	KB van 24/01/2002 (I.W. 01/02/2002)	<i>Invoering van de mogelijkheid tot vermindering met 1/5 (max. 15 maanden ttz 3 maanden VTE) + mogelijkheid tot opdeling: per maand voor de volledige onderbreking + per 3 maanden voor halftijds en voor vermindering met 1/5. Het is niet mogelijk om de verschillende formules te combineren</i>
	Programmawet van 30/12/2001 (I.W. 01/01/2002)	<i>Geen verplichting meer tot vervanging (januari 2002)</i>
	KB van 15/06/2005 (I.W. 01/09/2002)	<i>Uitbreiding : mogelijkheid om gedomicilieerd te zijn in de EER (Europese Economische Ruimte)</i>

2005	KB van 15/07/2005 (I.W. 01/07/2005)	<i>Mogelijkheid tot ouderschapsverlof voor kinderen tot 6 jaar + verhoging van het bedrag van de uitkeringen + verhoogde bedragen voor éénoudergezinnen (1/5) + opdeling per maand voor de volledige onderbreking, per 2 maand voor de halftijdse vermindering en per 5 maanden voor die met 1/5 + mogelijkheid tot combinatie van de formules</i>
2006	Wet van 20/06/2006	<i>Aanpassing van het Burgerlijk Wetboek om partners van hetzelfde geslacht toe te laten een kind te adopteren met het recht voor beide partners om ouderschapsverlof te nemen</i>
2009	KB van 27/03/2009 (I.W. 01/04/2009)	<i>Verhoging van de max. leeftijd van het rechtgevende kind bij ouderschapsverlof : 12 jaar</i>
2011	Wet van 13/04/2011 (I.W. 20/05/2011)	<i>Afschaffing van de maximale leeftijd voor een zwaar gehandicapt kind</i>
	Europese directive 2010/18 (I.W. 01/07/2011)	<i>Recht op ouderschapsverlof zonder uitkering</i>
2012	KB van 31.05.2012 (I.W. 01.06.2012)	<i>Uitbreiding van het recht op ouderschapverlof tot 4 maanden VTE (privésector en lokale besturen en provincies)</i>
	KB van 20.07.2012 (I.W. 01.08.2012)	<i>Uitbreiding van het recht op ouderschapsverlof tot 4 maanden VTE (openbare sector en onderwijs) + mogelijkheid voor de werknemer om uitkeringen te hebben voor de 4de maand ouderschapsverlof of de overeenkomende periode halftijds (8 maanden) of 1/5 (20 maanden), enkel als het betreffende kind geboren of geadopteerd is vanaf 08.03.2012</i>

4 Stijging van het aandeel mannen in ouderschapsverlof van 2002 tot 2012

4.1 Per geslacht

Tabel 2

	Mannen	Vrouwen	Totaal
2002	2.991	33.008	35.999
2003	5.162	42.392	47.554
2004	7.358	49.420	56.778
2005	9.611	54.247	63.858
2006	11.952	59.807	71.759
2007	14.473	64.549	79.022
2008	16.981	69.493	86.474
2009	23.247	78.191	101.438
2010	28.030	86.026	114.056
2011	29.505	88.339	117.844
2012	30.118	87.292	117.410

Vanaf 2002 en tot in 2011 is het aantal werknemers in ouderschapsverlof onophoudelijk gestegen. Deze vaststelling geldt zowel voor de mannen als voor de vrouwen. In de periode 2002-2012 is het aantal mannen fors gestegen van 2 991 eenheden in 2002 naar 30 118 in 2012, d.i. een toename van 27 127 eenheden. Voor de beschouwde periode is een dergelijke toename ook terug te vinden voor de vrouwen, maar slechts tot in 2011. In 2012 daalde hun aantal licht (- 1 047 eenheden). Zo ging het aantal vrouwen van 33 008 in 2002 naar 87 292 in 2012, d.i. een toename van 54 284 eenheden. Niettegenstaande het feit dat deze toename in absolute cijfers groter is bij de vrouwen dan bij de mannen, zijn het toch deze laatsten die verhoudingsgewijs het sterkst zijn gestegen. Hun aantal is immers met 10,1 vermenigvuldigd tussen 2002 en 2012, terwijl dat van de vrouwen voor dezelfde periode slechts verhoogde met een factor 2,6.

In 2012 stellen we, ondanks de uitbreiding van het recht op ouderschapsverlof met 4 maanden VTE (voltijds equivalent), voor beide geslachten samen een lichte daling met 434 eenheden vast. Deze stagnering loopt parallel met deze zoals vastgesteld voor het totaal van alle vormen van loopbaanonderbreking, die ook niet meer zijn gestegen in 2012, terwijl zij in het laatste decennium onophoudelijk elk jaar op consequente wijze aangroeiden. Deze algemene stagnering kan, althans gedeeltelijk, worden verklaard door de reglementaire wijzigingen die tot doel hadden de instroom in tijdscrediet en loopbaanonderbreking te beperken. Dit is echter niet het geval voor het ouderschapsverlof, waarvoor de toegelaten periode van onderbreking integendeel werd uitgebreid tot 4 maanden. Daarom moeten andere oorzaken worden bekeken, zoals de vrees voor verlies van tewerkstelling ten gevolge van onderbreking van de loopbaan (zelfs als die maar tijdelijk is), de crisis die mogelijke intenties tot inkomensvermindering afremt,...

Tabel 3

	Mannen	Vrouwen	Totaal	
2002	8%	92%	100%	35.999
2003	11%	89%	100%	47.554
2004	13%	87%	100%	56.778
2005	15%	85%	100%	63.858
2006	17%	83%	100%	71.759
2007	18%	82%	100%	79.022
2008	20%	80%	100%	86.474
2009	23%	77%	100%	101.438
2010	25%	75%	100%	114.056
2011	25%	75%	100%	117.844
2012	26%	74%	100%	117.410

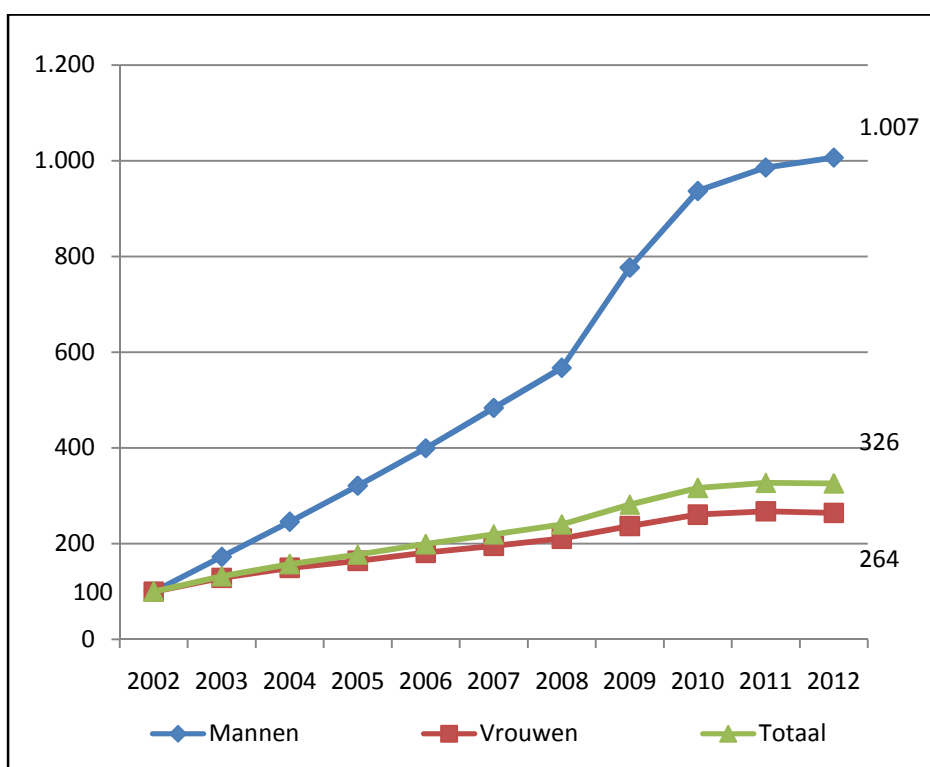
Gedurende deze jaren steeg het aandeel van de mannen onophoudelijk van 8 % in 2002 naar 26 % in 2012. De volgende tabel en grafiek geven dezelfde evolutie weer met het jaar 2002 als basis 100.

Tabel 4

	Mannen	Vrouwen	Totaal
2002	100	100	100
2003	173	128	132
2004	246	150	158
2005	321	164	177
2006	400	181	199
2007	484	196	220
2008	568	211	240
2009	777	237	282
2010	937	261	317
2011	986	268	327
2012	1.007	264	326

De onderstaande grafiek illustreert duidelijk het belang van de toename van het aantal mannen die ouderschapsverlof opnamen tussen 2002 en 2012 en de lichte daling van het aantal vrouwen in 2012.

Grafiek 1

De laatste jaren hebben zowel de Europese Unie als de Belgische regering onophoudelijk de mogelijkheid tot schorsing van de loopbaan voor de opvoeding van de kinderen gestimuleerd. Vanaf 1 juli 2002 is het vaderschapsverlof gebracht op tien dagen voor werknemers uit de privé-sector en contractuele werknemers uit de openbare sector. De federale statutaire ambtenaren krijgen ook, bijvoorbeeld ter gelegenheid van de geboorte van een kind, tien dagen omstandigheidsverlof met behoud van hun volledige wedde; de personeelsleden van het Waals Gewest, van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en van een aantal gemeenten in Wallonië genieten 15 dagen ouderschapsverlof na de geboorte van een kind enz. De reglementaire evolutie met betrekking tot loopbaanonderbreking voor ouderschapsverlof kende een gelijkaardig verloop. Daarom is de belangrijke toename in het voorbije decennium van het aantal personen die hun loopbaan om deze reden onderbreken dan ook niet verwonderlijk. Vooral bij de mannen is deze toename nog uitgesprokener sinds 2009, meer bepaald ten gevolge van de verhoging in 2009 van de leeftijd van het kind waarvoor het recht op ouderschapsverlof geldt: 12 jaar in plaats van 6 jaar.

De in relatieve zin belangrijke toename van het aantal mannen in ouderschapsverlof (10 maal meer dan in 2002), is eveneens te verklaren door het gering aantal mannen dat van deze maatregel gebruikmaakt (2 991 tegenover 33 008 vrouwen).

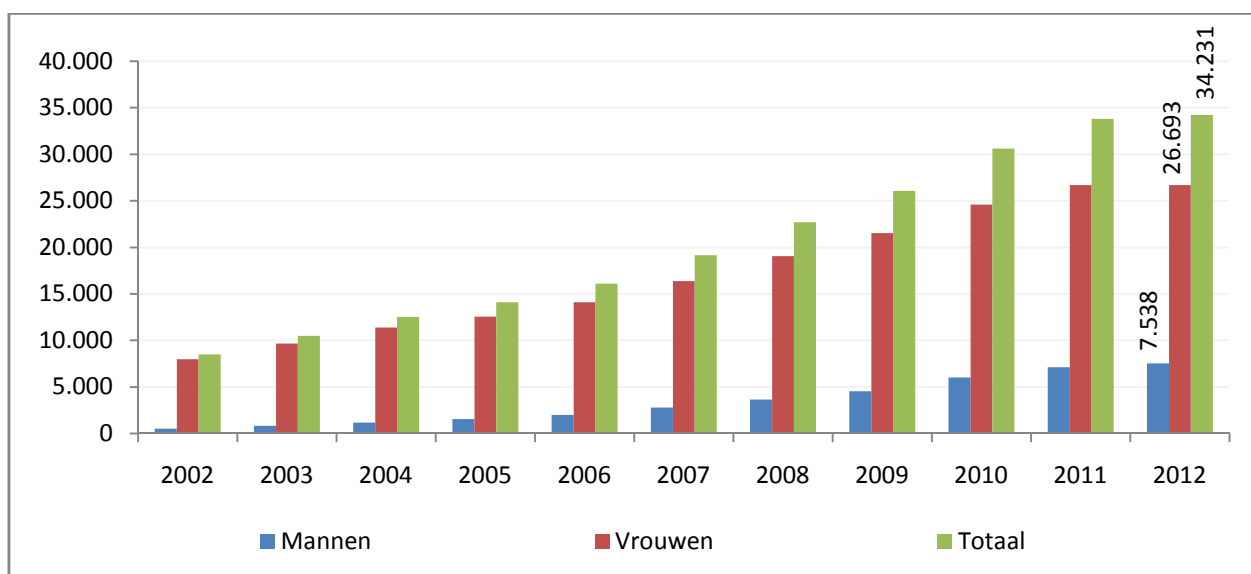
4.2 Per geslacht en per sector

OPENBARE SECTOR

Tabel 5

	Openbare sector (in brede zin) ²					
	Aantal			Toestand 2002 = 100		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
	531	7.974	8.505	100	100	100
	812	9.671	10.483	153	121	123
	1.164	11.371	12.535	219	143	147
	1.544	12.563	14.107	291	158	166
	1.989	14.113	16.102	375	177	189
	2.783	16.368	19.151	524	205	225
	3.629	19.056	22.685	683	239	267
	4.549	21.524	26.073	857	270	307
	6.017	24.584	30.601	1.133	308	360
	7.124	26.679	33.803	1.342	335	397
	7.538	26.693	34.231	1.420	335	402

Grafiek 2

In de openbare sector is het aantal mannen en vrouwen in ouderschapsverlof continu toegenomen van 2002 tot 2012.

Met 2002 als basis 100 stellen we voor de beschouwde periode een duidelijk sterkere toename vast van het aantal mannen.

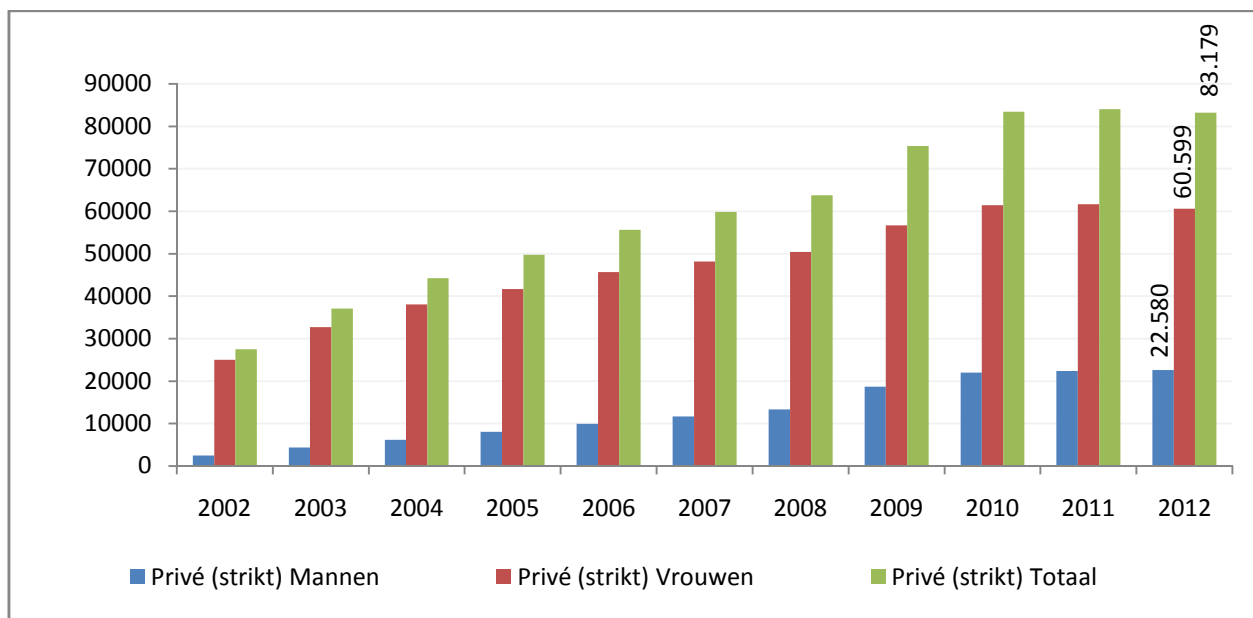
² Onder 'openbare sector in brede zin' wordt het personeel van de federale, de gemeenschaps- en gewestelijke organisaties begrepen, van Defensie, Bpost, Belgacom, Belgocontrol, Justitie, de lokale besturen, onderwijs,...

PRIVE-SECTOR

Tabel 6

	Privé (strikt)					
	Aantal			2002=100		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
2002	2.460	25.034	27.494	100	100	100
2003	4.350	32.721	37.071	177	131	135
2004	6.194	38.049	44.243	252	152	161
2005	8.067	41.684	49.751	328	167	181
2006	9.963	45.694	55.657	405	183	202
2007	11.690	48.181	59.871	475	192	218
2008	13.352	50.437	63.789	543	201	232
2009	18.698	56.667	75.365	760	226	274
2010	22.013	61.442	83.455	895	245	304
2011	22.381	61.660	84.041	910	246	306
2012	22.580	60.599	83.179	918	242	303

Grafiek 3

De privé-sector, waar meer werknemers in aanmerking komen om hun loopbaan te onderbreken voor het opnemen van ouderschapsverlof, telt ook meer loopbaanonderbrekers dan de openbare sector.

Evenals in de openbare sector is het aantal mannen blijven toenemen van 2002 tot 2012. Het aantal vrouwen daarentegen is tot in 2010 gestegen, daarna gestagneerd in 2011 en is zelfs licht afgenomen in 2012: -1,72 %.

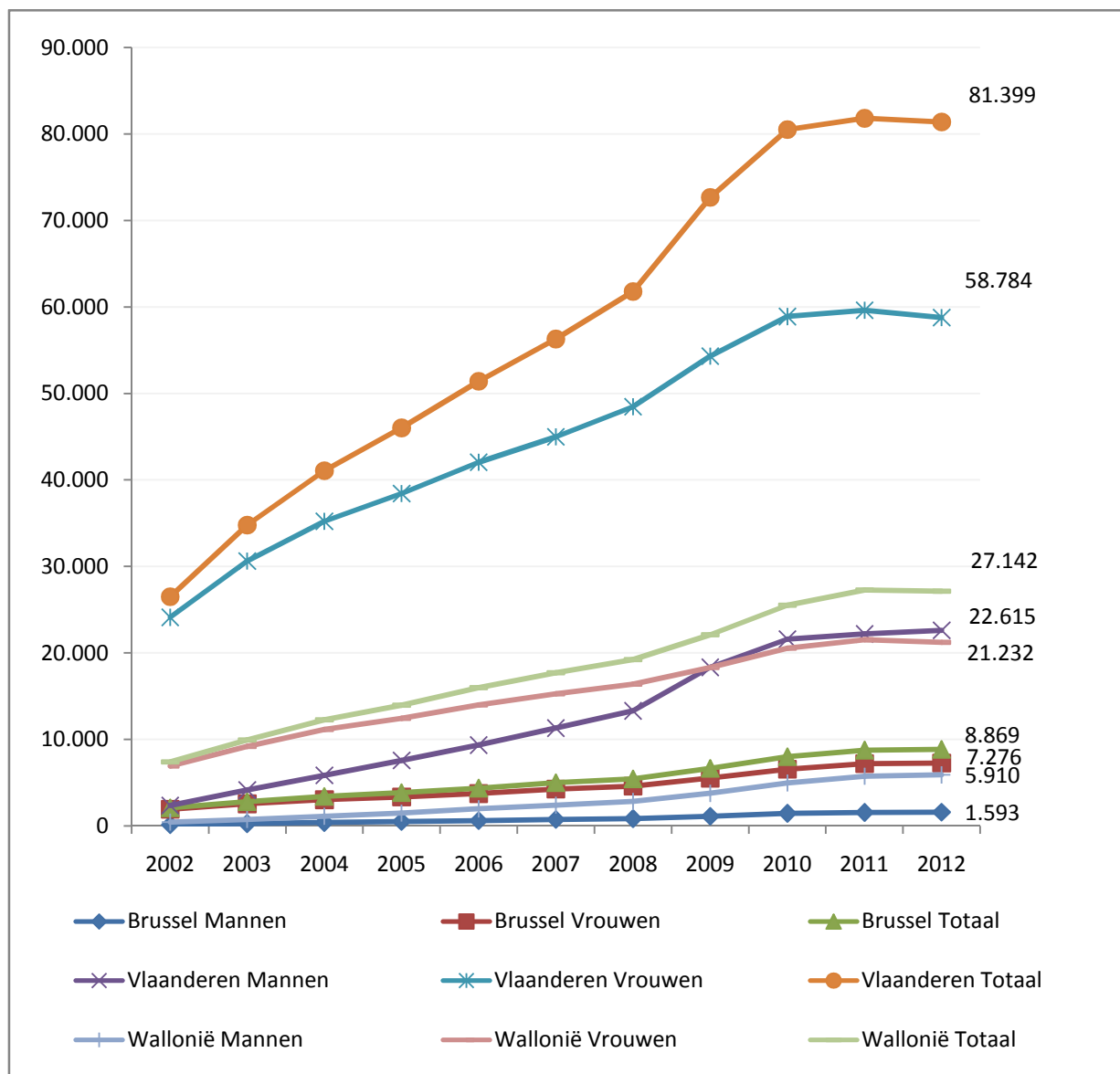
Met 2002 als basis 100 stellen we ook hier voor de beschouwde periode een sterkere toename vast van het aantal mannen (weliswaar in mindere mate dan in de publieke sector).

4.3 Per gewest en per geslacht

Tabel 7

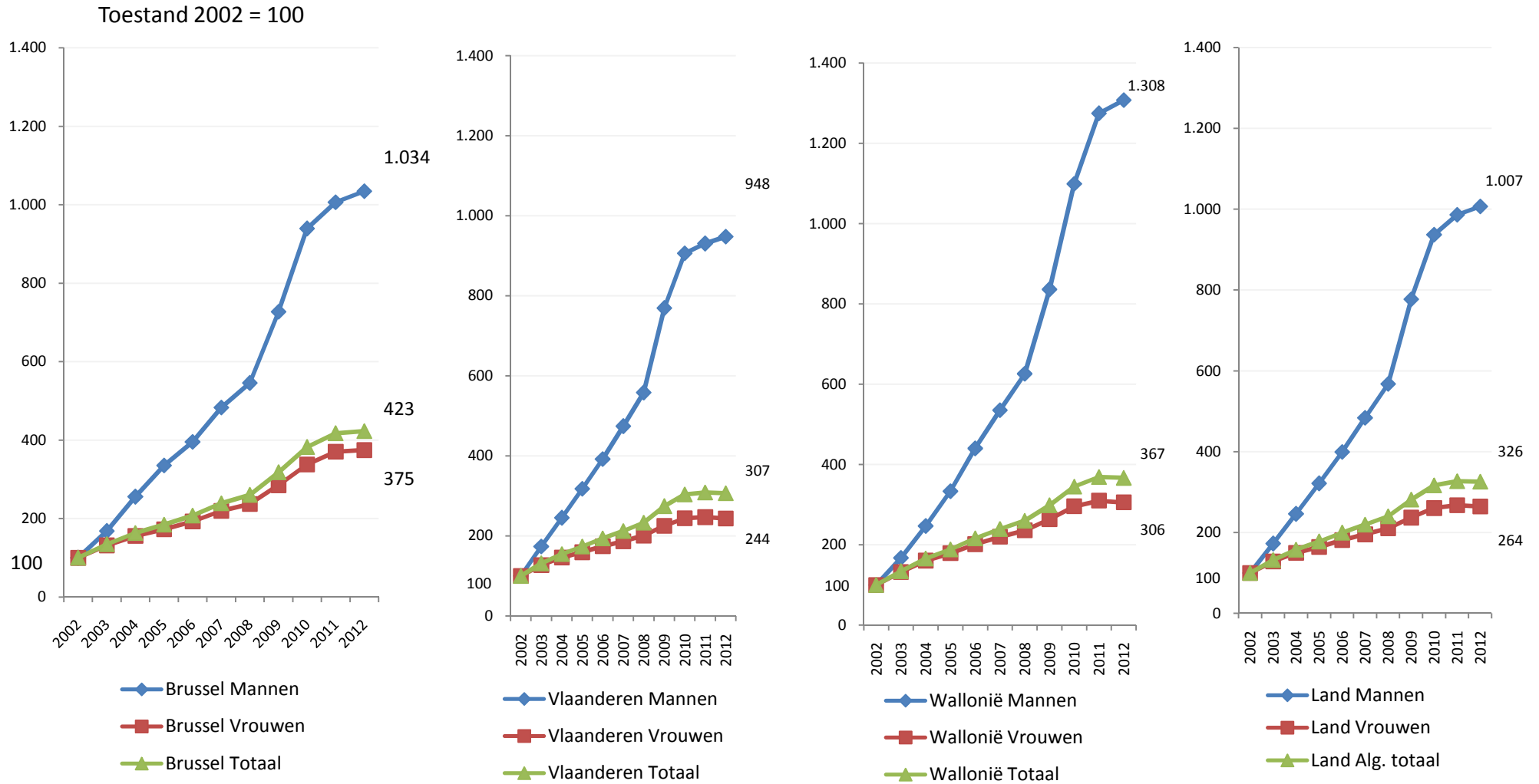
	Brussel			Vlaanderen			Wallonië			Land		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
2002	154	1.942	2.096	2.385	24.121	26.506	452	6.945	7.397	2.991	33.008	35.999
2003	259	2.560	2.819	4.146	30.639	34.785	757	9.193	9.950	5.162	42.392	47.554
2004	394	3.031	3.425	5.848	35.225	41.073	1.116	11.164	12.280	7.358	49.420	56.778
2005	517	3.356	3.873	7.587	38.442	46.029	1.507	12.449	13.956	9.611	54.247	63.858
2006	609	3.745	4.354	9.353	42.061	51.414	1.990	14.001	15.991	11.952	59.807	71.759
2007	744	4.272	5.016	11.309	44.987	56.296	2.420	15.290	17.710	14.473	64.549	79.022
2008	840	4.613	5.453	13.311	48.483	61.794	2.830	16.397	19.227	16.981	69.493	86.474
2009	1.120	5.539	6.659	18.347	54.332	72.679	3.780	18.320	22.100	23.247	78.191	101.438
2010	1.446	6.564	8.010	21.616	58.902	80.518	4.968	20.560	25.528	28.030	86.026	114.056
2011	1.550	7.197	8.747	22.193	59.618	81.811	5.762	21.524	27.286	29.505	88.339	117.844
2012	1.593	7.276	8.869 7,6%	22.615	58.784	81.399 69,3%	5.910	21.232	27.142 23,1%	30.118	87.292	117.410 100%

Grafiek 4

Het ouderschapsverlof is meer verbreid in het Vlaams Gewest. In 2012 zijn 69,3 % van de onderbrekers voor dit motief Vlamingen tegenover slechts 23,1 % Walen en 7,6 % Brusselaars. Tot in 2011 stellen we voor het Vlaams en het Waals Gewest elk jaar een toename vast. De daling vanaf 2011 is te wijten aan een lichte terugval van het aantal vrouwen. In Brussel wordt de toename in 2012 voortgezet voor de beide geslachten.

Grafiek 5

Hoewel het Vlaams Gewest de meeste loopbaanonderbrekers telt, is de toename tussen 2002 en 2012 toch het meest uitgesproken in het Waals Gewest (13 keer meer mannen op 11 jaar).

Tabel 8

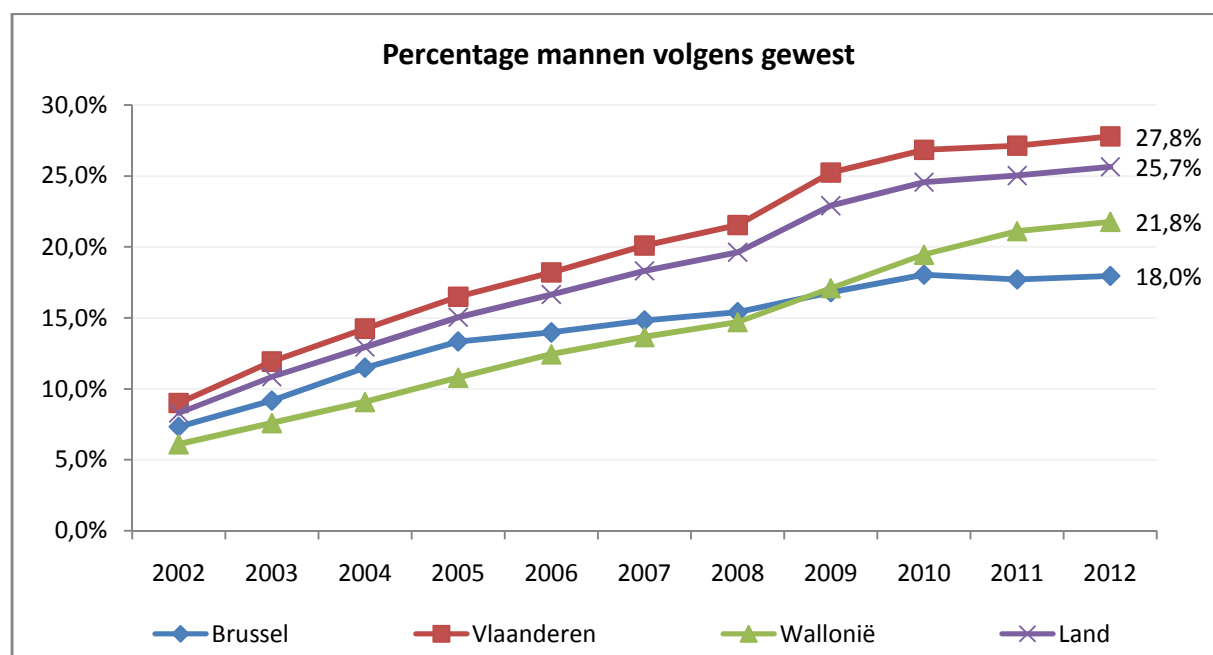
Het percentage mannen in ouderschapsverlof

	Brussel	Vlaanderen	Wallonië	Land
2002	7,3%	9,0%	6,1%	8,3%
2003	9,2%	11,9%	7,6%	10,9%
2004	11,5%	14,2%	9,1%	13,0%
2005	13,3%	16,5%	10,8%	15,1%
2006	14,0%	18,2%	12,4%	16,7%
2007	14,8%	20,1%	13,7%	18,3%
2008	15,4%	21,5%	14,7%	19,6%
2009	16,8%	25,2%	17,1%	22,9%
2010	18,1%	26,8%	19,5%	24,6%
2011	17,7%	27,1%	21,1%	25,0%
2012	18,0%	27,8%	21,8%	25,7%

Vanaf 2002 is voor het hele land het percentage mannen in ouderschapsverlof ten opzichte van het totaal aantal loopbaanonderbrekingen voor ouderschapsverlof gestegen van 8,3 % in 2002 tot 25,7 % in 2012.

Behalve een lichte afwijking in 2011 voor Brussel is het aandeel mannen onophoudelijk toegenomen in de 3 gewesten.

Grafiek 6

Het percentage mannen in ouderschapsverlof in Vlaanderen is blijven stijgen van 2002 tot 2012. Nochtans merken we vanaf 2011 een vertraging van deze toename. Dit doet zich in Wallonië pas voor vanaf 2012. In Brussel daalde het aandeel mannen daarentegen lichtjes in 2011 en stagneerde het in 2012.

Ratio ouderschapsverlofuitkeringstrekkers / loontrekkenden

Tabel 9

Aantal loontrekkenden (in duizenden) per geslacht ³												
	Brussel			Vlaanderen			Wallonië			Land		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
2002	160	129	289	1.214	905	2.119	595	424	1.019	1.969	1.457	3.427
2003	162	135	297	1.209	916	2.125	590	428	1.018	1.961	1.479	3.440
2004	172	142	314	1.229	940	2.169	596	456	1.052	1.997	1.538	3.535
2005	176	138	314	1.236	972	2.209	607	461	1.068	2.019	1.572	3.590
2006	173	136	309	1.238	984	2.223	617	472	1.089	2.028	1.593	3.621
2007	180	144	323	1.267	1.022	2.288	631	488	1.119	2.077	1.653	3.731
2008	188	147	336	1.282	1.057	2.338	637	503	1.140	2.107	1.706	3.813
2009	188	154	342	1.258	1.048	2.306	619	500	1.118	2.064	1.702	3.767
2010	193	156	349	1.275	1.076	2.351	633	510	1.144	2.101	1.743	3.844
2011	188	157	345	1.281	1.085	2.366	635	518	1.153	2.104	1.760	3.864
2012	191	158	349	1.278	1.081	2.359	636	531	1.167	2.105	1.770	3.875

Bron: EAK

Aangezien het aantal loontrekkenden (voor alle beschouwde sectoren) aanzienlijk verschilt van het ene gewest tot het andere (zie bovenstaande tabel), was het zinvol om, voor elk gewest, het aantal personen in ouderschapsverlof te berekenen per 1 000 loontrekkenden. Deze omrekening laat toe om de gewesten onderling beter te vergelijken.

Tabel 10

Ratio onderhoudsuitkeringstrekkers per 1 000 loontrekkenden*												
	Brussel			Vlaanderen			Wallonië			Land		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
2002	1,0	15,1	7,2	2,0	26,7	12,5	0,8	16,4	7,3	1,5	22,6	10,5
2003	1,6	18,9	9,5	3,4	33,4	16,4	1,3	21,5	9,8	2,6	28,7	13,8
2004	2,3	21,4	10,9	4,8	37,5	18,9	1,9	24,5	11,7	3,7	32,1	16,1
2005	2,9	24,2	12,3	6,1	39,5	20,8	2,5	27,0	13,1	4,8	34,5	17,8
2006	3,5	27,5	14,1	7,6	42,7	23,1	3,2	29,7	14,7	5,9	37,6	19,8
2007	4,1	29,7	15,5	8,9	44,0	24,6	3,8	31,4	15,8	7,0	39,0	21,2
2008	4,5	31,3	16,2	10,4	45,9	26,4	4,4	32,6	16,9	8,1	40,7	22,7
2009	6,0	35,9	19,5	14,6	51,8	31,5	6,1	36,7	19,8	11,3	45,9	26,9
2010	7,5	42,0	22,9	17,0	54,7	34,2	7,8	40,3	22,3	13,3	49,4	29,7
2011	8,2	46,0	25,4	17,3	55,0	34,6	9,1	41,5	23,7	14,0	50,2	30,5
2012	8,3	46,0	25,4	17,7	54,4	34,5	9,3	40,0	23,3	14,3	49,3	30,3

* De hier beschouwde gegevens werden afgerond tot op de eerste decimaal

Voor het landtotaal stellen we in 2012 een belangrijk verschil vast tussen het aandeel mannelijke loontrekkende werknemers die ouderschapsverlof opnemen (14,3 per 1 000) en het aandeel vrouwelijke tegenhangers (49,3 per 1 000). In 2002 was dit verschil nog veel hoger: 1,5 per 1 000 mannen tegenover 22,6 per 1 000 vrouwen.

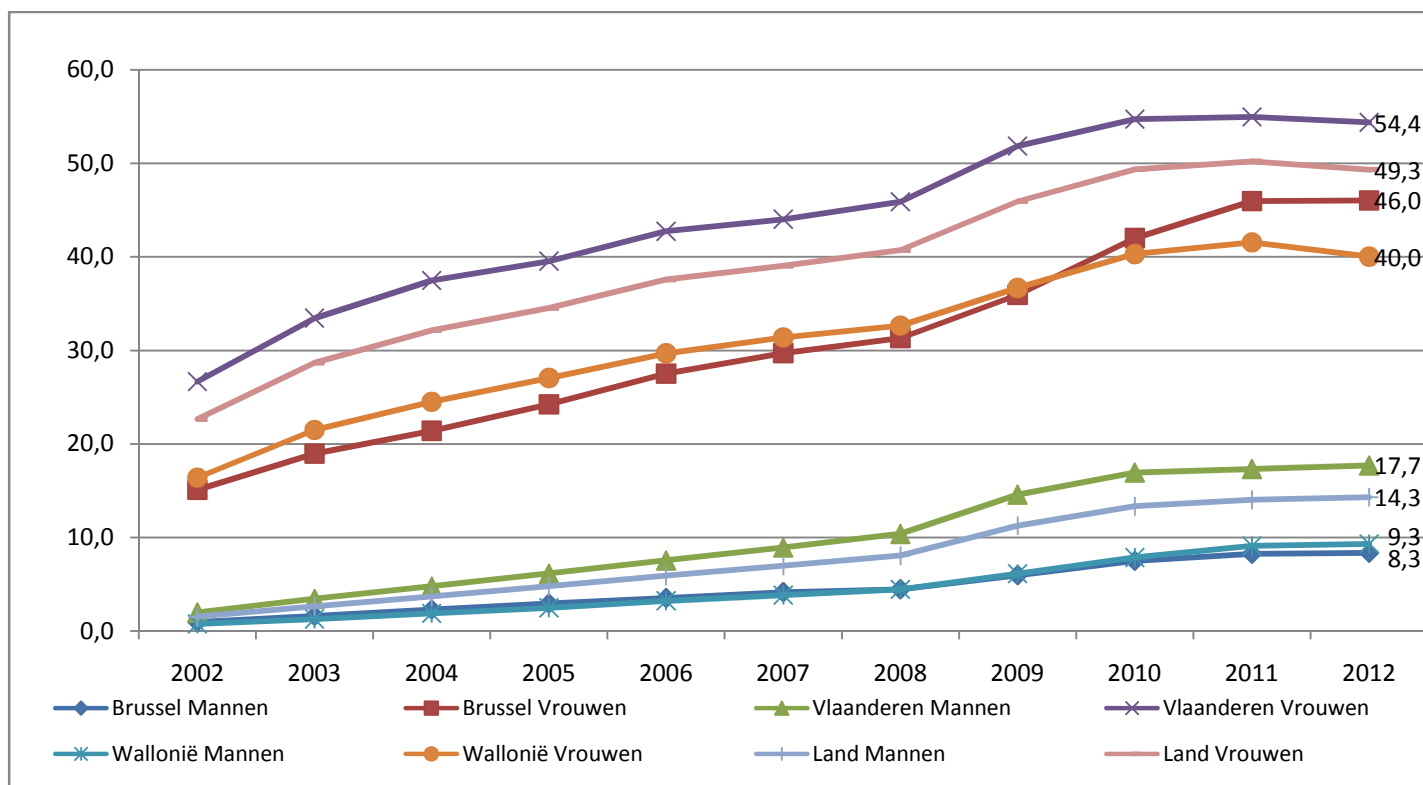
Tussen 2002 en 2012 is het aandeel mannen in ouderschapsverlof binnen de populatie van de loontrekkende werknemers vermenigvuldigd met 9,5 (tegenover slechts 2,2 voor de vrouwelijke werknemers). We zien hier dus een geleidelijke inhaalbeweging van de mannen voor de betreffende periode, ook al blijft het verschil nog aanzienlijk.

Per gewest bekeken is het in 2012 het Vlaams Gewest dat het grootste aandeel mannen in ouderschapsverlof telt, nl. 17,7 per 1 000 loontrekkenden. In de 2 andere gewesten ligt het aandeel mannen lager: 8,3 per 1 000 in het Brussels Gewest en 9,3 per 1 000 in het Waals Gewest. Het is ook in het Vlaams Gewest dat men het grootste aandeel vrouwen in ouderschapsverlof telt: 54,4 per 1 000 ofwel 1 loontrekkende werkneemster op 20. Hieruit kan dus afgeleid worden dat het ouderschapsverlof het meest verbreid is in Vlaanderen. Voorts is ook het verschil tussen de

³ Door het ontbreken van beschikbare gegevens via de EAK (Eurostat) over de verdeling van de loontrekkenden per geslacht is het aandeel loontrekkenden per geslacht hier geëxtrapolerd op basis van de verdeling per geslacht van de tewerkgestelde bevolking.

ratio's van de mannelijke en de vrouwelijke werknemers het kleinst in Vlaanderen: de ratio voor de vrouwen is slechts 3,1 maal hoger dan die voor de mannen, tegenover 4,3 maal in Wallonië en 5,5 maal in Brussel. Het ziet er dus naar uit dat Vlaanderen als gewest de meeste vorderingen heeft gemaakt naar een meer evenwichtige herverdeling van het ouderschap binnen de huishoudens.

Grafiek 7

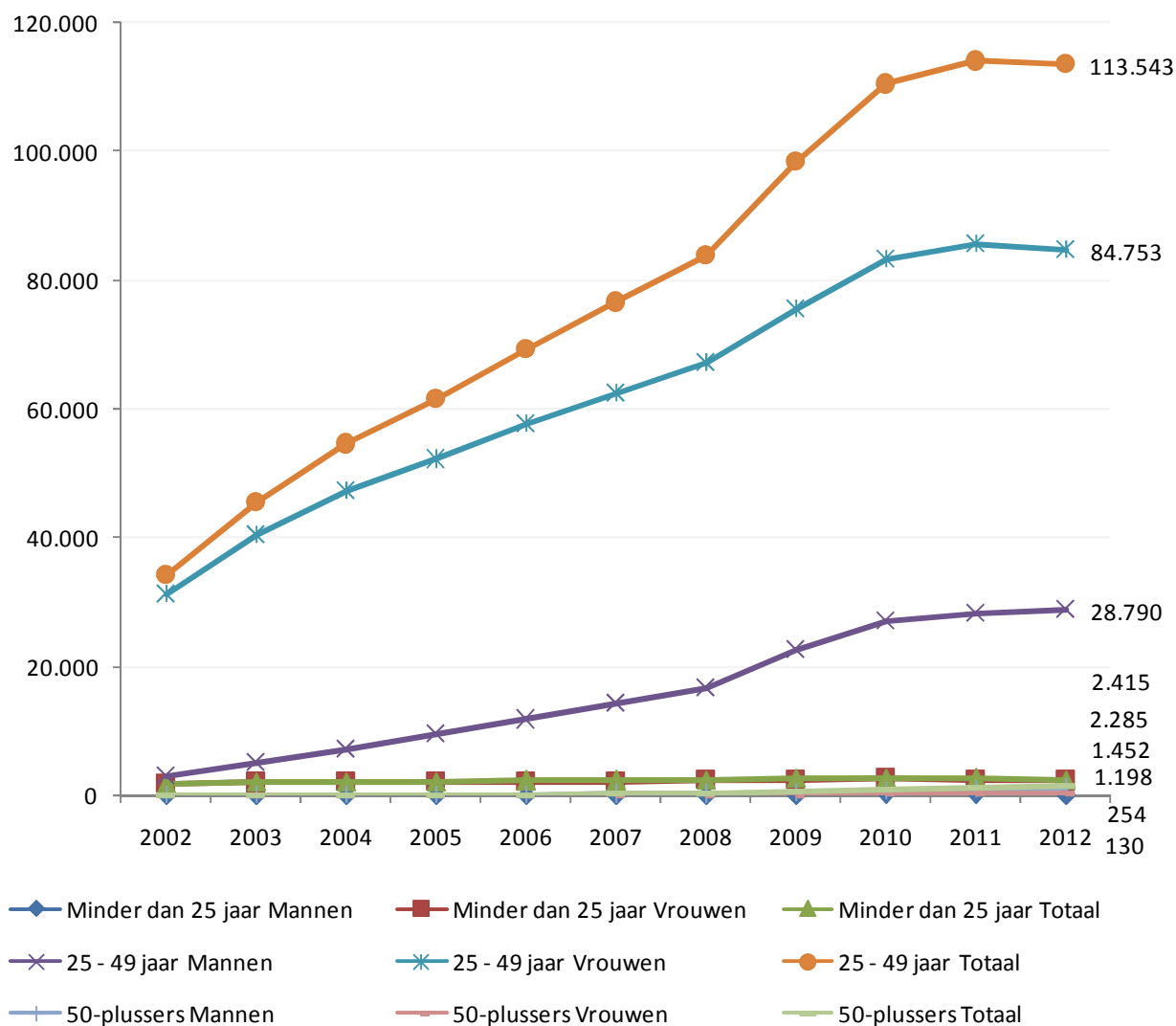
Sinds 2011 stellen we een zekere stabilisering vast van de ratio van de rechthebbenden op ouderschapsverlof per 1 000 loontrekkenden; in Wallonië zien we zelfs een lichte terugval tussen 2011 (23,7) en 2012 (23,3).

4.4 Per geslacht en per leeftijdsklasse

Tabel 11

	Minder dan 25 jaar			25 - 49 jaar			50-plussers			Totaal		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
2002	34	1.798	1.832	2.927	31.205	34.132	30	5	35	2.991	33.008	35.999
2003	41	2.004	2.045	5.089	40.384	45.473	32	4	36	5.162	42.392	47.554
2004	50	2.057	2.107	7.251	47.354	54.605	57	9	66	7.358	49.420	56.778
2005	77	2.084	2.161	9.459	52.155	61.614	75	8	83	9.611	54.247	63.858
2006	92	2.190	2.282	11.759	57.609	69.368	101	8	109	11.952	59.807	71.759
2007	74	2.183	2.257	14.224	62.359	76.583	175	7	182	14.473	64.549	79.022
2008	96	2.343	2.439	16.656	67.131	83.787	229	19	248	16.981	69.493	86.474
2009	133	2.498	2.631	22.703	75.622	98.325	411	71	482	23.247	78.191	101.438
2010	164	2.537	2.701	27.150	83.337	110.487	716	152	868	28.030	86.026	114.056
2011	151	2.408	2.559	28.328	85.709	114.037	1.026	222	1.248	29.505	88.339	117.844
2012	130	2.285	2.415	28.790	84.753	113.543	1.198	254	1.452	30.118	87.292	117.410

Grafiek 8

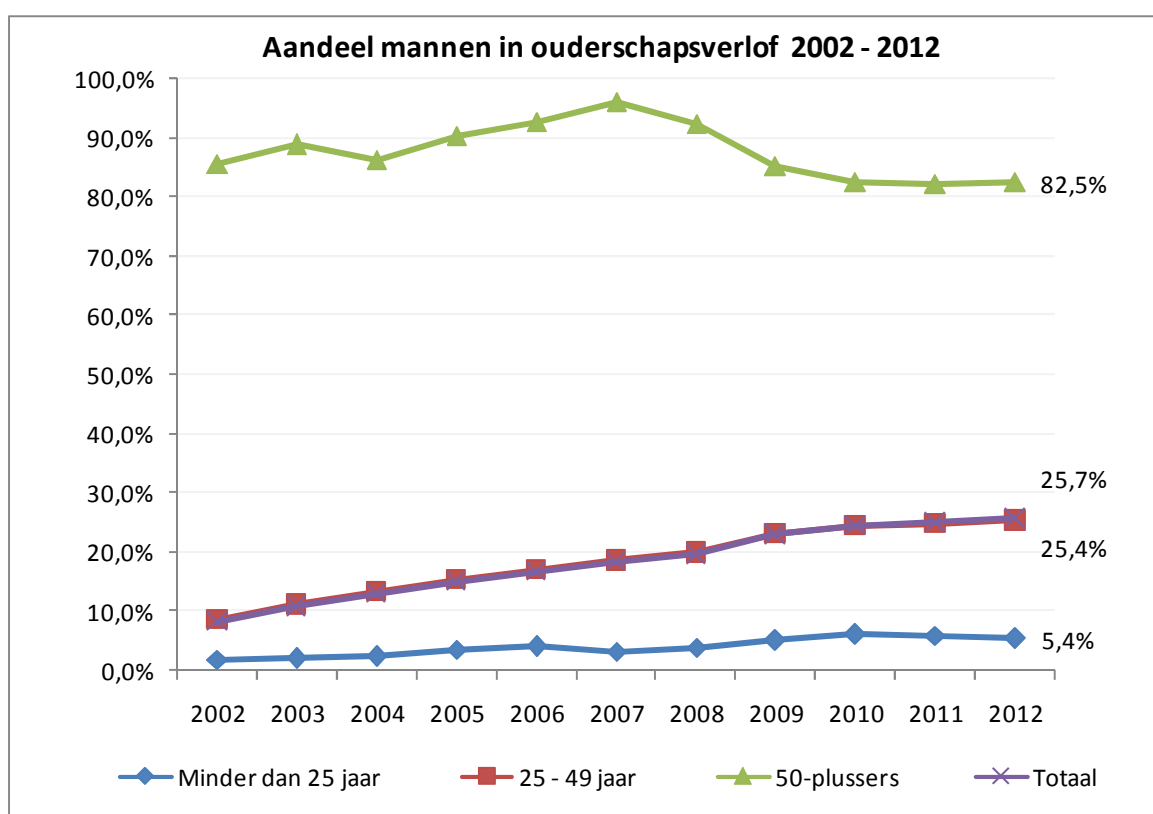

Tabel 12

Aandeel mannen in ouderschapsverlof

	Minder dan 25 jaar	25 - 49 jaar	50-plussers	Totaal
2002	1,9%	8,6%	85,7%	8,3%
2003	2,0%	11,2%	88,9%	10,9%
2004	2,4%	13,3%	86,4%	13,0%
2005	3,6%	15,4%	90,4%	15,1%
2006	4,0%	17,0%	92,7%	16,7%
2007	3,3%	18,6%	96,2%	18,3%
2008	3,9%	19,9%	92,3%	19,6%
2009	5,1%	23,1%	85,3%	22,9%
2010	6,1%	24,6%	82,5%	24,6%
2011	5,9%	24,8%	82,2%	25,0%
2012	5,4%	25,4%	82,5%	25,7%

Grafiek 9

De evolutiecurve van het aandeel mannen in ouderschapsverlof (alle leeftijden in beschouwing genomen) volgt deze van de middelste leeftijdsklasse van 25 tot 49 jaar op de voet. Dit is ook logisch gezien deze klasse de overgrote meerderheid van loopbaanonderbrekers groepeerd (96,7 % in 2012).

Het aandeel mannen in ouderschapsverlof in de leeftijdsklasse jonger dan 25 jaar is bescheiden: 5,4 % in 2012. Niettemin is dit aandeel tussen 2002 en 2012 gestegen van 1,9 naar 6,1 %.

In de leeftijdsklasse van 50 jaar en meer daarentegen is het aandeel mannen veruit het belangrijkste en dit gedurende de hele periode (82,5 % in 2012). Dit percentage staat rechtstreeks in verband met het lage aantal vrouwen binnen deze leeftijdsklasse die nog een beroep kunnen doen op ouderschapsverlof, dit omwille van hun huidige leeftijd of omdat zij reeds op jongere leeftijd van dit verlof gebruik maakten. Vooral omwille van de optrekking van de leeftijd van het kind waarvoor het recht op ouderschap wordt geopend, heeft het aandeel vrouwen in ouderschapsverlof zich vervolgens hersteld (17,5% in 2012 tegenover 3,8% in 2007).

De loopbaanonderbrekingen voor ouderschapsverlof zijn aantrekkelijker voor personen van 50 jaar of ouder omdat de uitkeringen algemeen hoger liggen.

4.5 Per formule van onderbreking en per geslacht

Tabel 13

	Halftijds (1/2)			Vermindering 1/5			Volledig (1/1)		
	M.	V.	Tot.	M.	V.	Tot.	M.	V.	Tot.
2002	862	7.868	8.730	988	4.263	5.251	1.141	20.877	22.018
2003	753	7.380	8.133	2.950	12.257	15.207	1.459	22.755	24.214
2004	715	7.011	7.726	4.866	18.511	23.377	1.777	23.898	25.675
2005	745	7.087	7.832	6.732	22.764	29.496	2.134	24.396	26.530
2006	959	7.486	8.445	8.373	26.659	35.032	2.620	25.662	28.282
2007	1.050	7.877	8.927	10.293	29.664	39.957	3.130	27.008	30.138
2008	1.160	8.772	9.932	12.118	32.387	44.505	3.703	28.334	32.037
2009	1.576	9.795	11.371	16.935	38.423	55.358	4.736	29.973	34.709
2010	1.760	10.587	12.347	20.312	43.576	63.888	5.958	31.863	37.821
2011	1.939	11.635	13.574	21.172	43.981	65.153	6.394	32.723	39.117
2012	2.077	11.705	13.782	20.874	42.217	63.091	7.167	33.370	40.537

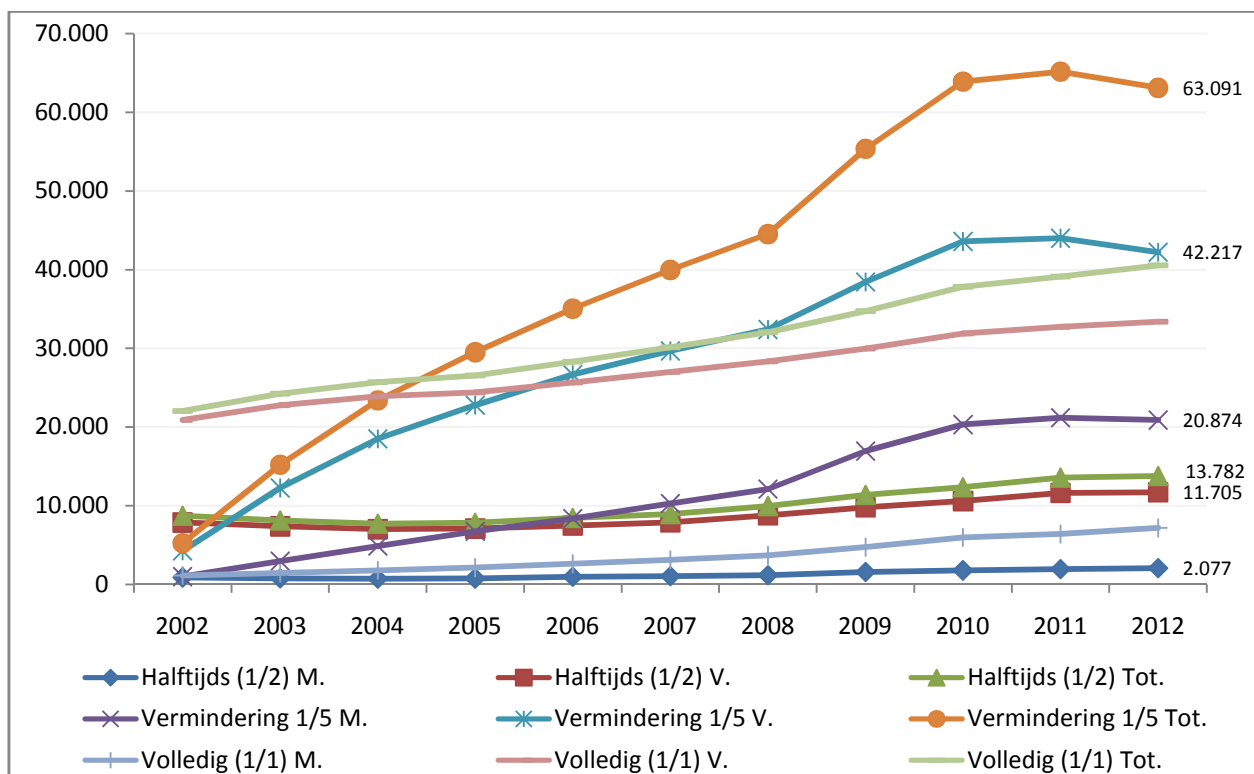
Tabel 14

	Halftijds (1/2)			Vermindering 1/5			Volledig (1/1)		
	M.	V.	Totl.	M.	V.	Tot.	M.	V.	Tot.
2002	9,9%	90,1%	100%	18,8%	81,2%	100%	5,2%	94,8%	100%
2003	9,3%	90,7%	100%	19,4%	80,6%	100%	6,0%	94,0%	100%
2004	9,3%	90,7%	100%	20,8%	79,2%	100%	6,9%	93,1%	100%
2005	9,5%	90,5%	100%	22,8%	77,2%	100%	8,0%	92,0%	100%
2006	11,4%	88,6%	100%	23,9%	76,1%	100%	9,3%	90,7%	100%
2007	11,8%	88,2%	100%	25,8%	74,2%	100%	10,4%	89,6%	100%
2008	11,7%	88,3%	100%	27,2%	72,8%	100%	11,6%	88,4%	100%
2009	13,9%	86,1%	100%	30,6%	69,4%	100%	13,6%	86,4%	100%
2010	14,3%	85,7%	100%	31,8%	68,2%	100%	15,8%	84,2%	100%
2011	14,3%	85,7%	100%	32,5%	67,5%	100%	16,3%	83,7%	100%
2012	15,1%	84,9%	100%	33,1%	66,9%	100%	17,7%	82,3%	100%

Per formule bekeken is het de vermindering met 1/5de die het meest succes kent bij de mannen die ouderschapsverlof opnemen (20 874 in 2012). Het verschil ten opzichte van hun vrouwelijke tegenhangers blijft bij deze formule het meest beperkt: er zijn slechts 2 maal meer vrouwen die hun loopbaan met 1/5de verminderen in de vorm van ouderschapsverlof (42 217 in 2012).

Daartegenover staat dat het verschil volgens geslacht veel groter is wanneer men de andere formules van onderbreking bekijkt: er zijn 4,7 maal meer vrouwen dan mannen die hun loopbaan volledig onderbreken voor ouderschapsverlof en 5,6 maal meer in het geval van een halftijdse onderbreking.

Grafiek 10

De volgende tabel (die het jaar 2002 als basis 100 neemt) illustreert de toename naargelang het gaat om een volledige onderbreking voor ouderschapsverlof, een halftijdse of een vermindering met 1/5de.

Tabel 15

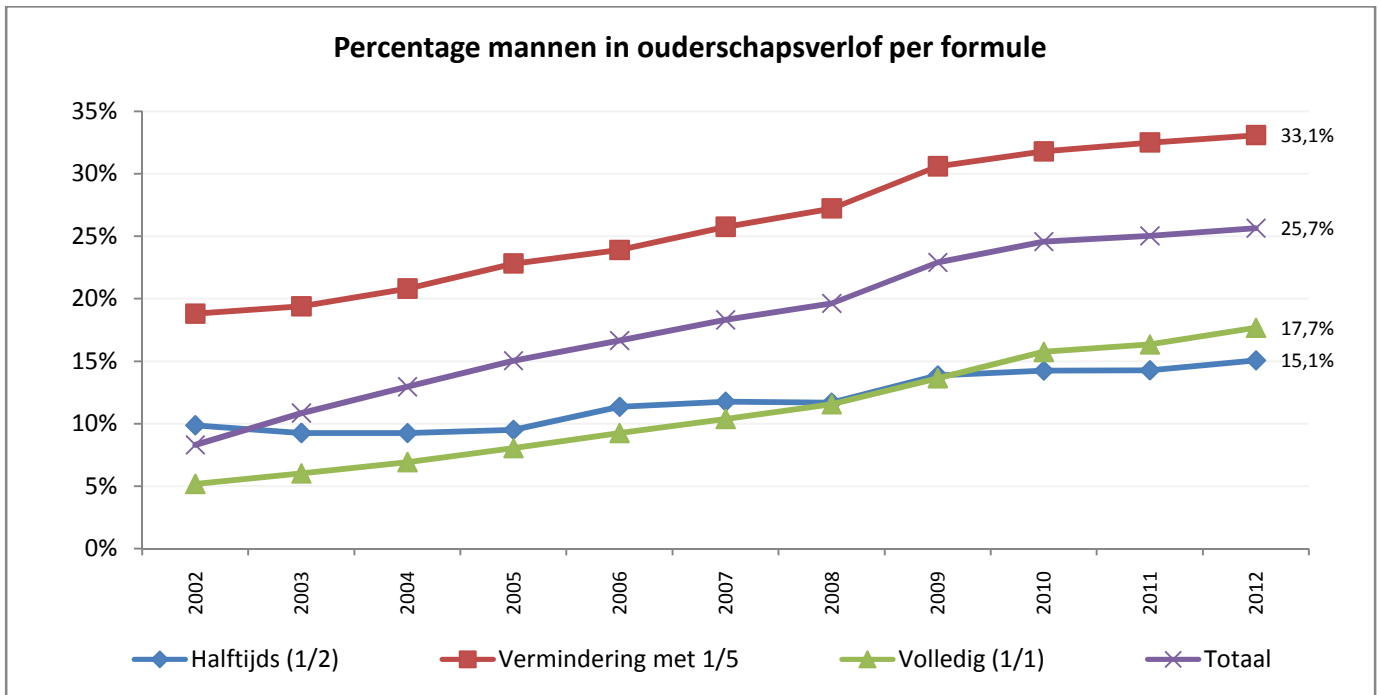
	Halftijds (1/2)			Vermindering met 1/5			Volledig 1/1			Totaal		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
2002	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2003	87	94	93	299	288	290	128	109	110	173	128	132
2004	83	89	88	493	434	445	156	114	117	246	150	158
2005	86	90	90	681	534	562	187	117	120	321	164	177
2006	111	95	97	847	625	667	230	123	128	400	181	199
2007	122	100	102	1.042	696	761	274	129	137	484	196	220
2008	135	111	114	1.227	760	848	325	136	146	568	211	240
2009	183	124	130	1.714	901	1.054	415	144	158	777	237	282
2010	204	135	141	2.056	1.022	1.217	522	153	172	937	261	317
2011	225	148	155	2.143	1.032	1.241	560	157	178	986	268	327
2012	241	149	158	2.113	990	1.202	628	160	184	1.007	264	326

Tabel 16

Percentage mannen in ouderschapsverlof per formule

	Halftijds (1/2)	Vermindering met 1/5	Volledig (1/1)	Totaal
2002	9,9%	18,8%	5,2%	8,3%
2003	9,3%	19,4%	6,0%	10,9%
2004	9,3%	20,8%	6,9%	13,0%
2005	9,5%	22,8%	8,0%	15,1%
2006	11,4%	23,9%	9,3%	16,7%
2007	11,8%	25,8%	10,4%	18,3%
2008	11,7%	27,2%	11,6%	19,6%
2009	13,9%	30,6%	13,6%	22,9%
2010	14,3%	31,8%	15,8%	24,6%
2011	14,3%	32,5%	16,3%	25,0%
2012	15,1%	33,1%	17,7%	25,7%

Grafiek 11

Alle formules van onderbreking voor ouderschapsverlof zagen het aandeel mannen toenemen tussen 2002 en 2012. Men kan grofweg stellen dat het de formule van vermindering met 1/5de is die de grootste stijging vertoont bij de mannen (hun relatief aandeel gaat van 18,8 % in 2002 naar 33,1 % in 2012). Ter herinnering: de vermindering met 1/5de voor de gewone loopbaanonderbreking en met 1/5de voor het tijdskrediet kenden globaal genomen eveneens een steeds toenemend succes bij de mannen tijdens de geanalyseerde periode.

4.6 Aantal formules van onderbreking per persoon en per jaar

Tabel 17

	1 formule			2 formules			3 formules			Totaal		
	Mannen	Vrouwen.	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen.	Totaal
2002	2.978	32.645	35.623	13	363	376	0	0	0	2.991	33.008	35.999
2003	5.131	41.807	46.938	31	583	614	0	2	2	5.162	42.392	47.554
2004	7.322	48.732	56.054	36	686	722	0	2	2	7.358	49.420	56.778
2005	9.559	53.378	62.937	52	863	915	0	6	6	9.611	54.247	63.858
2006	11.804	57.783	69.587	146	1.986	2.132	2	38	40	11.952	59.807	71.759
2007	14.277	61.900	76.177	189	2.608	2.797	7	41	48	14.473	64.549	79.022
2008	16.749	66.489	83.238	232	2.951	3.183	0	53	53	16.981	69.493	86.474
2009	22.925	74.678	97.603	317	3.452	3.769	5	61	66	23.247	78.191	101.438
2010	27.677	82.221	109.898	346	3.721	4.067	7	84	91	28.030	86.026	114.056
2011	29.148	84.881	114.029	352	3.398	3.750	5	60	65	29.505	88.339	117.844
2012	29.770	83.596	113.366	340	3.631	3.971	8	65	73	30.118	87.292	117.410

Tabel 18

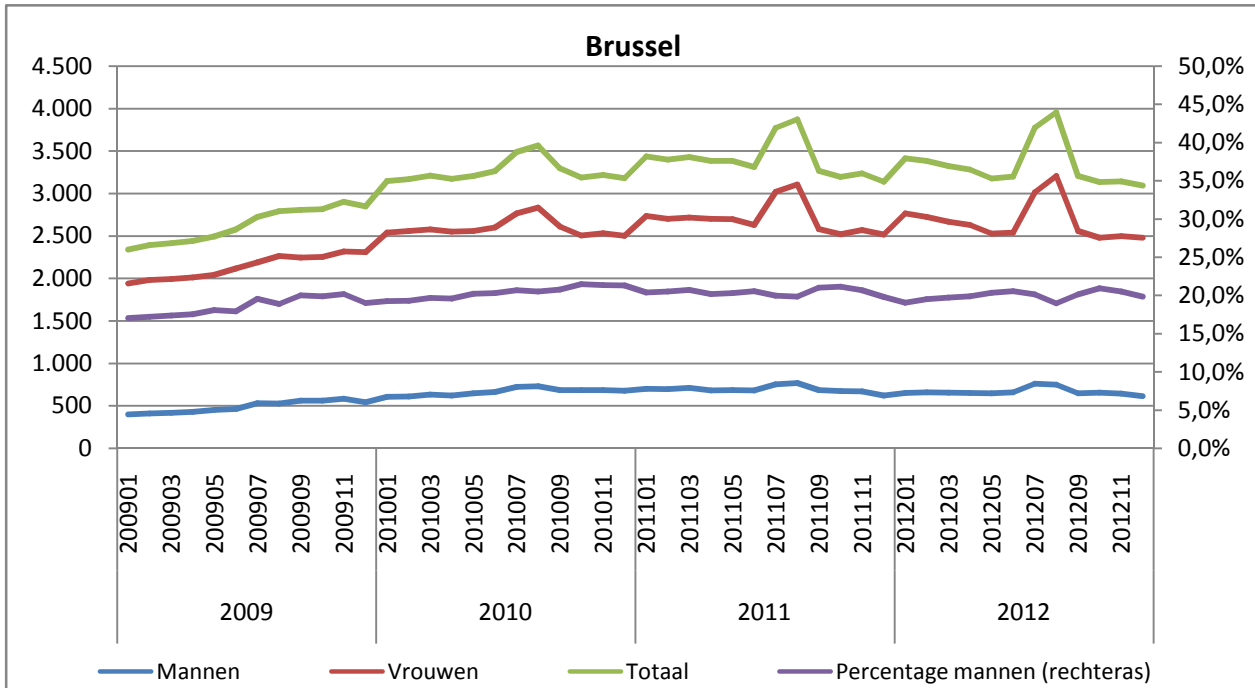
	Mannen				Vrouwen				Totaal			
	1 type	2 types	3 types	Totaal	1 type	2 types	3 types	Totaal	1 type	2 types	3 types	Totaal
2002	99,6%	0,4%		100%	98,9%	1,1%		100%	99,0%	1,0%	0,00%	100%
2003	99,4%	0,6%		100%	98,6%	1,4%	0,005%	100%	98,7%	1,3%	0,00%	100%
2004	99,5%	0,5%		100%	98,6%	1,4%	0,004%	100%	98,7%	1,3%	0,00%	100%
2005	99,5%	0,5%		100%	98,4%	1,6%	0,01%	100%	98,6%	1,4%	0,01%	100%
2006	98,8%	1,2%	0,02%	100%	96,6%	3,3%	0,06%	100%	97,0%	3,0%	0,06%	100%
2007	98,6%	1,3%	0,05%	100%	95,9%	4,0%	0,06%	100%	96,4%	3,5%	0,06%	100%
2008	98,6%	1,4%		100%	95,7%	4,2%	0,08%	100%	96,3%	3,7%	0,06%	100%
2009	98,6%	1,4%	0,02%	100%	95,5%	4,4%	0,08%	100%	96,2%	3,7%	0,07%	100%
2010	98,7%	1,2%	0,02%	100%	95,6%	4,3%	0,10%	100%	96,4%	3,6%	0,08%	100%
2011	98,8%	1,2%	0,02%	100%	96,1%	3,8%	0,07%	100%	96,8%	3,2%	0,06%	100%
2012	98,8%	1,1%	0,03%	100%	95,8%	4,2%	0,07%	100%	96,6%	3,4%	0,06%	100%

De bovenstaande tabellen hernemen per jaar het aantal personen die één mogelijke formule van loopbaanonderbreking opnamen (hetzij voltijds, halftijds of 1/5), dan wel twee (2 van de 3 formules van onderbreking gecombineerd) of 3 (3 mogelijke formules van onderbreking gecombineerd).

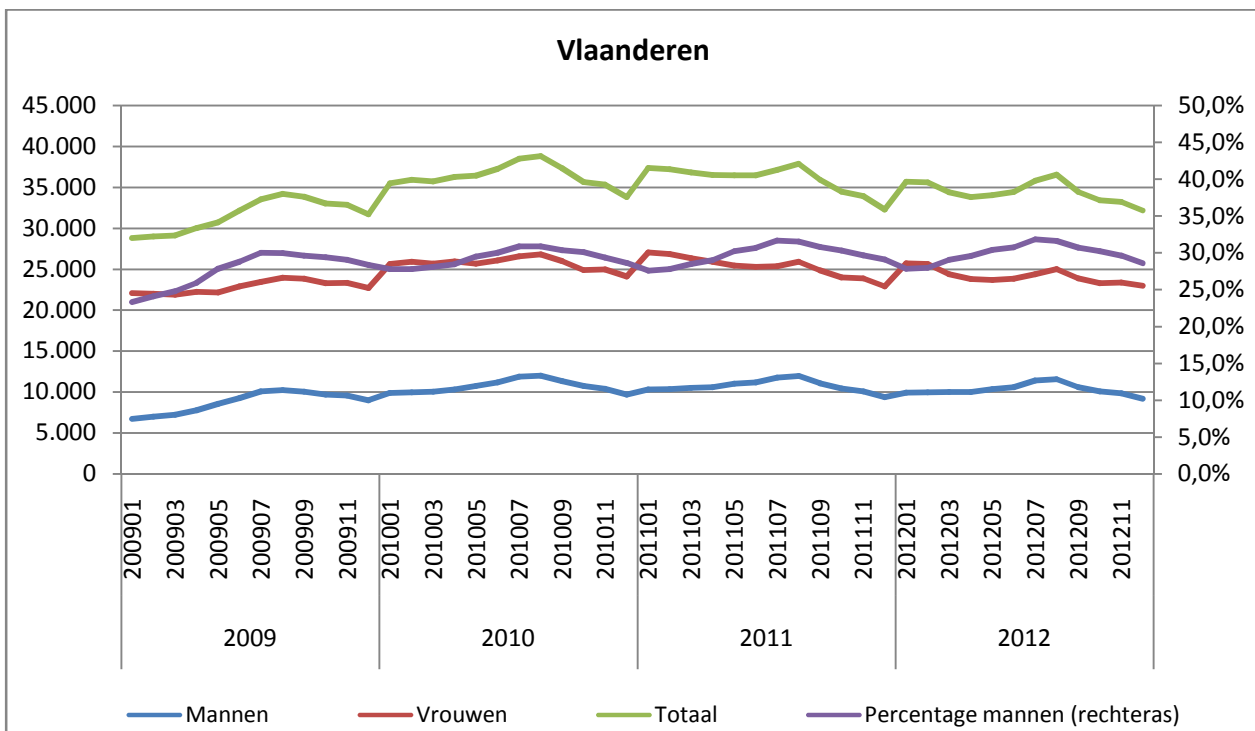
Per persoon en per jaar worden zeer weinig personen teruggevonden die verschillende formules van onderbreking cumuleerden.

4.7 Evolutie van het ouderschapsverlof per maand⁴ tussen 2009 en 2012 – Land en gewesten – (in fysieke eenheden en volgens refertemaand)

Grafiek 12

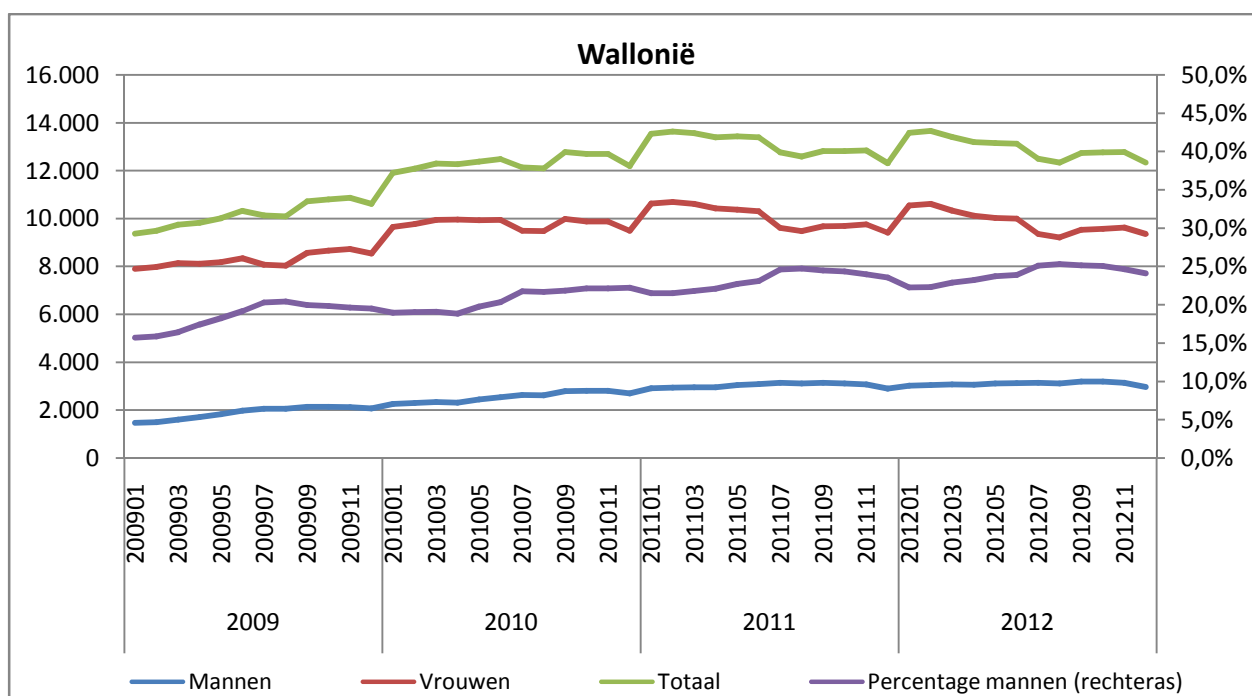

Grafiek 13

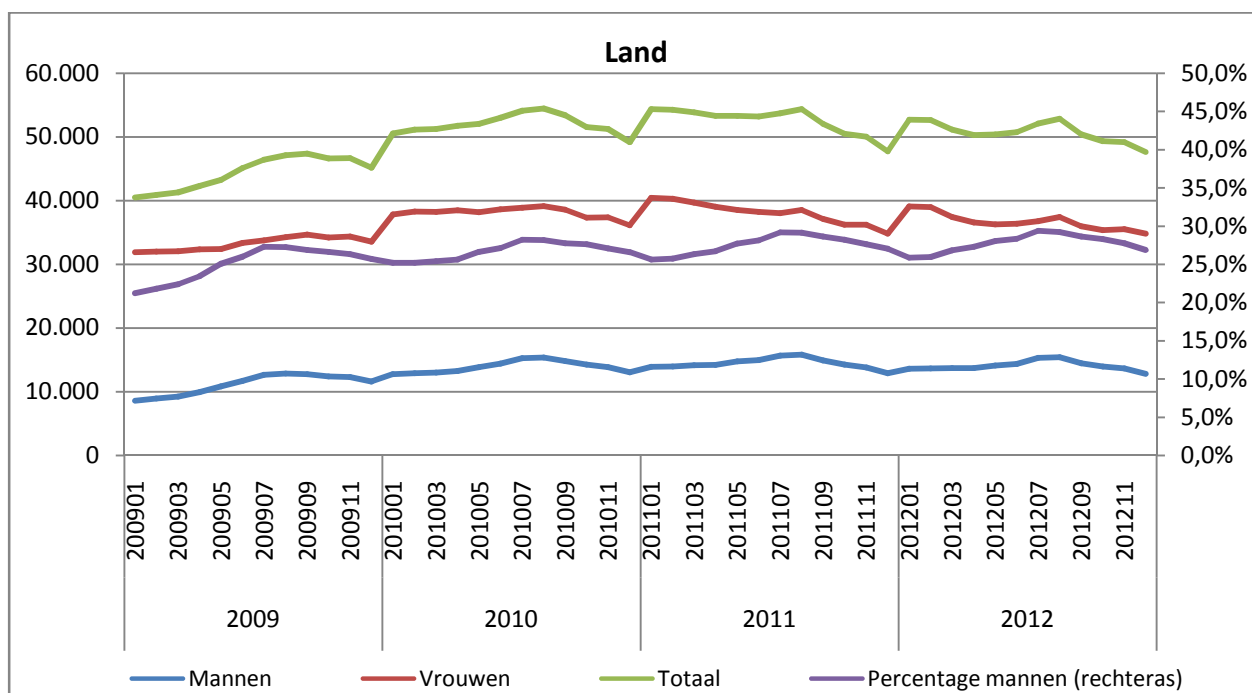

⁴ In tegenstelling tot vorige hoofdstukken gaan de hoofdstukken 4.7 en 4.8 niet meer over het aantal verschillende personen per jaar maar wel over het aantal maandelijkse betalingen (fysieke eenheden). Het hoofdstuk 4.7 is gebaseerd op de refertemaanden en 4.8 op de indieningsmaanden.

Grafiek 14

Grafiek 15

Per maand stellen we vast dat het aantal personen in ouderschapsverlof (mannen en vrouwen) een piek vertoont tijdens de vakantiemaanden juli en augustus; dit in het Vlaams Gewest en vooral in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (in het bijzonder de vrouwen). In het Waals Gewest stellen we eerder een daling vast in de maanden juli en augustus.

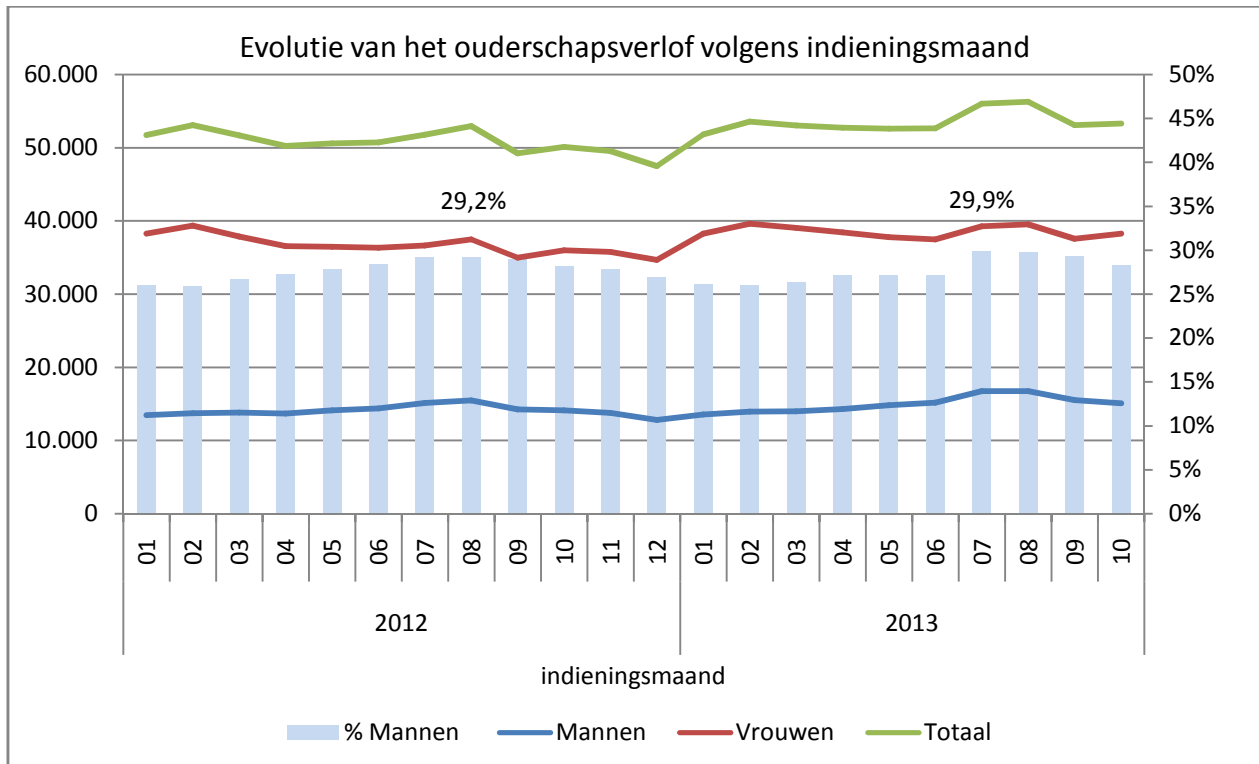
4.8 Evolutie van het ouderschapsverlof per maand⁴: van januari 2012 tot oktober 2013 (in fysieke eenheden en volgens indieningsmaand)

Tabel 19

Evolutie van het ouderschapsverlof in FE en volgens idieningsmaand

		Mannen	Vrouwen	Totaal	% Mannen
2012	01	13.453	38.264	51.717	26,0%
	02	13.743	39.341	53.084	25,9%
	03	13.813	37.889	51.702	26,7%
	04	13.682	36.558	50.240	27,2%
	05	14.098	36.483	50.581	27,9%
	06	14.397	36.322	50.719	28,4%
	07	15.133	36.662	51.795	29,2%
	08	15.483	37.489	52.972	29,2%
	09	14.254	34.972	49.226	29,0%
	10	14.125	35.996	50.121	28,2%
	11	13.779	35.758	49.537	27,8%
	12	12.799	34.695	47.494	26,9%
2013	01	13.556	38.266	51.822	26,2%
	02	13.962	39.620	53.582	26,1%
	03	14.004	39.053	53.057	26,4%
	04	14.302	38.448	52.750	27,1%
	05	14.832	37.788	52.620	27,1%
	06	15.165	37.475	52.640	27,1%
	07	16.743	39.278	56.021	29,9%
	08	16.751	39.545	56.296	29,8%
	09	15.537	37.572	53.109	29,3%
	10	15.073	38.257	53.330	28,3%

Grafiek 16

De licht dalende tendens van het aantal werkne(e)m(st)ers die een ouderschapsverlof opnemen tussen 2011 en 2012 (cf. grafiek 16) zet zich niet door in de loop van de 10 eerste maanden van 2013. Er moet echter rekening mee worden gehouden dat het hier gaat om indieningsmaanden en dat er enkele maanden moet worden gewacht vooraleer deze tendens kan worden bevestigd of verworpen op basis van de referentemaand.

5 Conclusie

Het ouderschapsverlof is een formule van gedeeltelijke of volledige onderbreking van de loopbaan met het oog op de opvoeding van kinderen. Het werd in het leven geroepen als oplossing voor het dilemma waar werkende ouders vaak voor staan om de keuze te moeten maken tussen hun gezins- of beroepsleven.

Sinds 2002 en tot 2011 is het aantal werkne(e)m(st)ers in ouderschapsverlof onophoudelijk gestegen. Een steeds toegankelijker reglementering (de leeftijdsgrens van het kind werd in de loop van de periode geleidelijk opgetrokken van 4 naar 6 en vervolgens naar 12 jaar, de duur van de onderbreking is van 3 naar 4 maanden voltijds equivalenten gegaan), de behoefte om gezins- en beroepsleven op elkaar te kunnen afstemmen, de problemen inzake kinderopvang, de meer en meer verbreide kennis van deze opportuniteit,... zijn zovele redenen voor het succes van deze formule.

Waar het in de loop van de eerste jaren van de inwerkingtreding vooral de vrouwen zijn die een beroep deden op deze formule van loopbaanonderbreking, doen ten gevolge van de geleidelijke evolutie van de mentaliteit ook de vaders hier de laatste jaren steeds vaker op beroep en vragen om meer betrokken te kunnen worden bij de opvoeding van hun kinderen en bij het dagelijks beheer ervan. Zo is het aandeel mannen van 8 % in 2002 naar 26 % in 2012 gegaan.

Vermits de private sector meer werknemers telt die in aanmerking komen om hun loopbaan te onderbreken voor het opnemen van een ouderschapsverlof dan de publieke sector, stellen we hier ook een hoger aantal onderbrekers vast. Het aandeel mannen is er eveneens hoger; m.n. 27,1 % tegenover 22 % in de publieke sector in 2012.

Het ouderschapsverlof is meer verbreid in het Vlaams Gewest. In 2012 zijn 69,3 % van de onderbrekers omwille van dit motief Vlamingen tegenover slechts 23,1 % Walen en 7,6 % Brusselaars. Het is ook Vlaanderen dat het grootste deel mannen in ouderschapsverlof telt: 17,7 op 1 000 loontrekkenden. In de 2 andere gewesten ligt het aandeel mannen lager: 8,3 op 1 000 in het Brussels Gewest en 9,3 op 1 000 in het Waals Gewest. Voorts zijn de verschillen tussen de ratio's voor de mannelijke en de vrouwelijke werknemers die ouderschapsverlof opnemen ook het kleinst in Vlaanderen: de ratio voor de vrouwen is er slechts 3,1 keer hoger dan die voor de mannen, tegenover 4,3 keer in Wallonië en 5,5 keer in Brussel. Het ziet er dus naar uit dat Vlaanderen als gewest de meeste vorderingen heeft gemaakt naar een meer evenwichtige herverdeling van het ouderschap binnen de huishoudens.

Ten slotte is de vermindering met 1/5de de meest populaire formule van onderbreking bij de mannen: men telt er 33,1 % mannen in 2012 tegenover slechts 15,1 % voor de halftijdse vermindering en 17,7 % voor de volledige onderbreking.